

Vacances a la costa

Cèsar Blanché

BioC-GReB, Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona, Av. Joan XXIII s/n, 08028 Barcelona. cesarblanche@ub.edu

Publicat on-line: 11 d'agost de 2010

Les vacances d'estiu ens posen en contacte directe amb el territori més afectat per l'explotació turística i ens permeten comprovar, de primera mà, la pressió a què es veuen sotmesos els hàbitats i les espècies en zones sobrefreqüentades.

El litoral és un dels indrets on aquesta pressió és més intensa i on la transformació del territori ha estat més notable en el darrer segle.

Esquerra: la Badia de Pals (Baix Ter) a principis del S. XX (Fotografia: Arxiu C. Blanché); dreta: la Badia de Pals, des de la mateixa perspectiva, l'any 2003, abans de la voladura de les antenes de "Radio Liberty" (Fotografia: C. Blanché)

La "Llista Vermella de Catalunya" que és inclosa al *Llibre Vermell de flora de Catalunya* (Sàez et al., en premsa) posa de manifest que a la zona litoral del país es concentra gairebé una quarta part de la flora amenaçada catalana. Si anem a prendre un bany en aquestes contrades és ben probable que ens topem amb una o altra de les espècies amb més risc. En els darrers temps, sembla que unes tímides iniciatives de les administracions miren de corregir aquest estat de coses ("desconstrucció" del *Club Mediterranée* al Cap de Creus, declaració del Parc Montgrí-Medes-Baix Ter, eradicació d'espècies al·lòctones, etc.). No obstant això, les agressions continuen: recentment, durant la passada primavera, la celebració del festival de Salou dedicat a vacances en massa d'estudiants estrangers ("Saloufest") s'ha saldat amb la destrucció de l'única població catalana de *Silene ramossissima* ["CR" a Catalunya (segons criteris UICN, 2001) i "Vulnerable", al Decret 172/2008]. L'atracció principal del turisme que ens visita cada estiu són les platges i la costa en

general, i no s'acaba d'entendre que la localització de la indústria que representa gairebé un 15% del PIB català hagi consumit ella mateixa el territori de qualitat que utilitza com a reclam (és un cas remarcable d'autodestrucció?).

A més dels banys de mar, una altra de les activitats pròpies de l'estiu és la visita de monuments i edificis històrics, que els ajuntaments promouen com a reclams turístics "alternatius" a l'estiueig de sol i platja, en un intent de diversificar l'oferta per captar "turisme de qualitat", en la terminologia emprada habitualment. Les visites guiades, les reconstruccions d'edificis, els concerts d'estiu als conjunts medievals, etc., en són mostres ben evidents.

Si d'entrada hom pot considerar lloable aquest tipus d'iniciatives de recuperació i dignificació dels monuments històrics no és menys cert que la intervenció sobre el territori que els envolta ha de tenir la mateixa cura en la gestió del patrimoni natural que en la del propi patrimoni monumental. El risc que plana sobre les transformacions del santuari de la Mare de Déu del Mont (única localitat ibèrica de *Dichoropetalum schottii*), a la Garrotxa, o del glacis del Castell de Sant Ferran, a Figueres (que allotja la població mundial més important de *Silene sennenii*), a l'Alt Empordà, per citar només dos exemples, exigeix una acurada planificació de les intervencions i, més encara, permet una estratègia de conservació concertada de monuments i de la biodiversitat que ja hem proposat en alguna altra ocasió (vegeu [E-Opinió núm. 2](#)).

Aquests dies hem pogut llegir a la premsa la denúncia, per part d'un grup ecologista, de la destrucció de fragments dels prats submarins de *Posidonia oceanica* com a conseqüència de l'excavació subaquàtica de derelictes de vaixells històrics al litoral de Begur. La notícia que dona el diari El Punt ([vegeu Portal BioC](#)) suggereix que els serveis territorials de Girona del DMAH no tenien coneixement de l'activitat o de possibles mesures ambientals que les excavacions haguessin inclòs. I un enquadrat del diari amb el títol "Cultura o Natura?" deixa entreveure la possibilitat d'un conflicte entre les actuacions arqueològiques i la conservació dels prats de posidònia. Crec que és un fals conflicte:

1. La normativa de conservació és clara: una espècie protegida per llei no pot ser destruïda al territori on és vigent la normativa i hi són d'aplicació les sancions previstes. Qualsevol consideració d'excepcionalitat del compliment de la norma legal ha de ser exactament això, una excepció, i la pròpia llei estableix sota quines condicions extraordinàries es pot fer tal excepció.
2. Massa sovint, i a Catalunya des de fa dos anys (des que és vigent el Catàleg de flora amenaçada de Catalunya, Decret 172/2008), les accions que comporten la destrucció de poblacions o d'individus d'espècies protegides no són sancionades segons la previsió de la llei. En el millor dels casos es prenen iniciatives de recomanació de precaucions perquè "no torni a passar" en un futur.
3. Lamentablement, algunes d'aquestes accions que infringeixen la normativa de protecció de la flora són dutes a terme directament (o són indirectament promogudes o autoritzades) per les administracions: local, militar, autonòmica o estatal, i en alguns casos, punyents, per part de la mateixa administració ambiental. La identitat de l'infractor (sap greu dir-ne delinqüent, però com s'ha de dir?) no és cap eximent.
4. La manca de coneixement de la normativa, la bona intenció, la tolerància, etc. no són tampoc eximents del seu compliment (aneu-li amb aquestes raons al Servei Català de Trànsit o a l'administració d'Hisenda!).
5. La manca de control de l'administració ambiental (per manca de personal, per manca d'informació georeferenciada sobre les poblacions a conservar o pel motiu que sigui) de les activitats que es duen a terme al territori han de ser considerades com un frau a la voluntat política dels ciutadans expressada en forma de normes aprovades per governs o parlaments democràtics, que cal fer complir de manera escrupolosa i verificable (*accountability!*).
6. Si l'activitat de prospecció del CASC (Centre d'Arqueologia Submarina de Catalunya) a Aiguablava ha destruït part d'una població legalment protegida, simplement, s'ha d'aplicar la llei (per més greu que ens sàpiga), si no hi ha hagut autorització prèvia per part de l'autoritat ambiental competent.
7. I el que és més important: la situació era perfectament evitable: a) La cartografia de prats de posidònia és accessible i, b) les activitats de prospecció de fons són una magnífica ocasió

d'emprendre accions de restauració d'ecosistemes i d'educació ambiental que, conjuntament amb la preservació de restes històriques, estableixin sinèrgies de complementarietat.

Confiam que l'alteració no haurà estat greu (la capacitat de regeneració dels alguers pel creixement dels rizomes de l'espècie clau, *Posidonia oceanica*, és ben coneguda) i que en un futur no es tornin a produir situacions de descoordinació entre activitats de l'administració, però no podem deixar d'estar vigilants: la capacitat d'intervenció sobre el territori (per a bé i per a mal) de les administracions és ara molt més gran que fa unes dècades i són un dels agents claus en la preservació del patrimoni natural del nostre país, que és dir, també, de l'actiu principal de l'activitat del sector turístic. A més de la biodiversitat i de la cultura, és un afer de gestió dels recursos econòmics del país.

Al port de Fornells s'embarquen els submarinistes de les escoles d'immersió que duen a terme la seva activitat econòmica als (fins ara) esplèndids fons de la badia d'Aiguablava (Baix Empordà) (Fotografia: C. Blanché)

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Blanché, C. 2008. *E-Opinió núm 2: Conservació concertada de flora i de monuments*. Portal de Biologia de la Conservació de Plantes. Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona. URI: <http://hdl.handle.net/2445>

Sàez, L., Aymerich, P & Blanché, C. (en premsa). *Llibre Vermell de les plantes vasculares endèmiques i amenaçades de Catalunya*. Argania Edicions, Barcelona.

Vilar, A. 2008. Ecologistes volen aturar les excavacions a Aiguablava. *Diari El Punt (Edició comarques gironines)*, 7/08/2010. URL: <http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/1-territori/11-mediambient/204150-ecologistes-volen-aturar-les-excavacions-a-aiguablava.html>

Editat per: E. Aguilar & J. López-Pujol

Citació recomanada: Blanché, C. 2011. *E-Opinió núm. 17: Vacances a la costa*. Portal de Biologia de la Conservació de plantes. Laboratori de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de Barcelona. URI: <http://hdl.handle.net/2445/20308>

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/)

